

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی افغانستان در خصوص ارتباط بین‌المللی راه آهن»

مختصص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۳۸

شماره چاپ:

۱۴۵

تاریخ چاپ:

۱۳۹۹/۹/۱۶

معاونت پژوهش‌های

زیربنایی و امور

تولیدی

دفتر:

مطالعات زیربنایی

سایر دفاتر:

مطالعات اقتصادی

مطالعات حقوقی

مطالعات آموزش و

فرهنگ

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۵۰۱۷۴۴۹

مقدمه

لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی افغانستان در خصوص ارتباط بین‌المللی راه آهن که به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱/۱۳ هیئت وزیران به تصویب رسیده جهت طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. این لایحه در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۱ با افزودن یک تبصره به لایحه پیشنهادی دولت در کمیسیون عمران به تصویب رسید. شایان ذکر است این موافقتنامه به منظور بهره‌گیری از خدمات ریلی در مبادلات کالا و حمل‌ونقل مسافر در جهت تقویت روابط اقتصادی و سایر همکاری‌ها بین دو کشور ایران و افغانستان در قالب توسعه ارتباط بین‌المللی راه آهن در قلمرو دو کشور متعاهد، تهیه شده است.

۱. بررسی محتوایی

این موافقتنامه که مشتمل بر یک مقدمه و ۱۲ ماده است علاوه بر تأمین بستر فعالیت حمل‌ونقلی کالا و مسافر بین دو کشور، بر هماهنگی فعالیت‌های حمل‌ونقلی راه آهن دو کشور در تأمین ارتباط بین‌المللی راه آهن دو کشور از قلمرو یکدیگر به کشورهای ثالث تأکید دارد. در این موافقتنامه طرفین متعاهد از جمله موافقت کرده‌اند که:

- در حمل‌ونقل کالا و مسافر بین کشورهای متعاهد، ارتباط مستقیم راه‌آه‌نی برقرار کنند (ماده (۱)).

- از طریق عملیات حمل‌ونقل راه‌آه‌نی، نسبت به پذیرش و ارائه خدمات مربوط به مسافر و کالا، از جمله گذر

بین دو کشور، اقدام کنند (ماده (۲)).

- در زمینه نظارت‌های بهداشتی، گمرکی و مرزی در هنگام عبور و مرور مسافر و بار، طرف‌های متعاهد، مفاد

موافقتنامه‌ها یا کنوانسیون‌های بین‌المللی را که عضو آن هستند رعایت کنند و در صورتی که مسئله‌ای در این

موافقتنامه‌ها یا کنوانسیون‌های بین‌المللی مورد حکم قرار نگرفته باشد قوانین و مقررات جاری در قلمرو کشورهای

متعاهد، اعمال گردد (ماده (۴)).

- مراجع صلاحیتدار هر طرف متعاهد در قلمرو طرف دیگر، نمایندگان، شعبات و یا نمایندگی‌های خود را

جهت تنظیم امور مسافری و حمل‌ونقل بار تأمین کنند (ماده (۵)).

- با حفظ اولویت برای گسترش منسجم حمل‌ونقل راه‌آه‌نی، تحقیقات علمی و سایر اقدامات لازم و نیز آموزش

کارکنان، اقدام لازم معمول دارند (ماده (۸)).

- اختلاف ناشی از تفسیر یا اجرای این موافقتنامه توسط مراجع صلاحیتدار طرفین متعاقد براساس مشورت و مذاکره از طریق مجاری دیپلماتیک، حل و فصل گردد (ماده (۹)).

۲. طول مدت اجرا

این موافقتنامه مدت‌دار بوده و پس از لازم‌الاجرا شدن برای مدت پنج سال اجرایی خواهد بود و در صورت عدم اعلام کتبی قصد خاتمه موافقتنامه از سوی هریک از طرفین، برای دوره‌های پنج‌ساله بعدی به‌صورت خودکار تمدید خواهد شد.

۳. ملاحظات

۱-۳. لوایح قانونی مربوط به موافقتنامه‌های دو یا چندجانبه بعد از انجام هماهنگی‌های اولیه میان دولت‌های موضوع موافقتنامه، تهیه شده و برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شوند. توافق‌های اولیه دولت‌ها موجب می‌شود که اصلاح و تکمیل موافقتنامه‌ها در مجلس با مشکل روبه‌رو شود. زیرا برای هرگونه حک و اصلاح آنها در مجلس می‌باید مجدداً لایحه مذکور به دولت عودت داده و اصلاحات پیشنهادی با کشورها یا سازمان‌های طرف قرارداد مطرح شده و در صورت توافق مجدداً به‌صورت لایحه به مجلس بازگردد. البته محتمل است که تغییرات از سوی دولت یا سازمان‌های طرف مذاکره پذیرفته نشده و تصویب موافقتنامه با بن‌بست مواجه شود. به همین دلیل معمولاً در بررسی لوایح مرتبط با موافقتنامه‌ها از پرداختن به مسائل فنی کوچک و جزئی پرهیز شده و تنها در صورتی که موافقتنامه از ابهامات اساسی برخوردار باشد و منجر به چالش احتمالی در مناسبات تجاری یا مقررات داخلی شود مجلس به اصلاح یا رد آن اقدام می‌کند.

۲-۳. توسعه همکاری‌های ریلی با کشورهای همسایه به‌عنوان ابزار توسعه مناسبات اقتصادی به‌شمار می‌رود. با وجود این شایسته است نسبت و جایگاه موافقتنامه‌هایی نظیر توافق ریلی ایران و افغانستان در طرح‌های بزرگ‌تری نظیر ابتکار یک کمربند، یک راه که بخشی از موافقتنامه همکاری‌های ۲۵ ساله ایران و چین می‌باشد به‌عنوان سند ضمیمه توسط دولت تهیه و به مجلس ارائه شود تا عدم تناقض چنین موافقتنامه‌هایی با یکدیگر قابل ارزیابی باشد.

۳-۳. تبصره افزوده شده توسط کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی ناظر به رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی در اجرای موافقتنامه و اصلاحات بعدی آن می‌باشد و رعایت اصول مرتبط قانون اساسی را در اجرای این موافقتنامه تأکید می‌نماید.

۴. پیشنهاد

با توجه به مطالب و ملاحظات ذکر شده و از آنجا که اجرای موافقتنامه زمینه‌ساز افزایش نقش راه‌آهن در حمل‌ونقل بار و مسافر بین دو کشور متعاقد و بسترساز تأمین ارتباط بین‌المللی راه‌آهن در گذر از قلمرو کشور یکدیگر به کشور ثالث بوده و افزایش میزان تبادلات اقتصادی و تسهیل رفت‌وآمد گردشگران را موجب می‌شود، مرکز پژوهش‌ها با حفظ و تأمین منافع ملی، تصویب آن را با در نظر گرفتن تبصره افزوده شده توسط کمیسیون عمران پیشنهاد می‌نماید.